IL-BIDWI

FOLJU MAHRUĠ DARBA FIX-XAHAR MID-DIPARTIMENT TAL-BIEDJA

EDITUR: J. ORLANDO-SMITH

ru. 117 MEJJU, 1949. Nru. 117

l-Ħidma tad-Dipartiment tal-Biedja

FL-AĦĦAR ħarġa ta' "Il-Bidwi" xandarna għadd ta' punti li jolqtu lid-Dipartiment tal-Biedja u li ħafna minnhom tkellem fuqhom il-Ministru waqt il-mogħdija ta' l-Estmi ta' dan id-Dipartiment.

Jixraq ħafna li nkomplu nxandru l-lum tagħrif ieħor dwar din il-idma sabiex il-poplu jkun jaf f'hiex qegħdin jintefqu flusu, u b'hekk awk ix-xi wħud li għad għandhom rasħom mimlija li ma hemmx ħtiea li tingħata din l-importanza kollha lill-biedja tagħna, ikollhom mera ar quddiemhom tal-għanijiet u benefiċċji li n-Nazzjon tikseb b'din il-idma. Is-siltiet li sejrin nippubblikaw il-lum aktarx li kollha għandom x'jaqsmu mas-servizzi tan-Nazzjon kollu u mhux tal-biedja biss.

HUL U NFIEQ

L-estimu ta' l-ispiża tad-Dipartiment tal-Biedja għas-sena 1949-50 uwa ta' £102,234 kontra s-somma ' £78,107 li kienet approvata biex ntefaq ma' tul is-sena finanzjarja għaddiet, jiġifieri ieda ta' £24,127. L-tima tad-dħul għas-na li ġejja hija ta' 48,075 kontra s-somma ta' £23,945 fl-estiu tas-sena 1948-49. an juri żjieda fid-dħul ' £24,130 u għal-aqstant wieħed jara li ialkemm hemm żjie-fl-ispiża ta' £24,127 n sejra titpatta bid-ħul li ser ikollna.

-AQWA ITEMS—SPIŻA

L-aqwa items ta' l-piża huma fil-ħlas ta' larji u pagi tal-ħad-iema bil-ġurnata. Dan item huwa ta' kważi wġ terzi mill-ispiża tali u li jservi biex tħallsu 340 impjegati ermanenti u bil-ġurnata. It-terz li jibqa' ervi għax-xiri tal-wież, stores, servizz ' l-ilma, kurrent u elefon; trasport u sussidji lis-soċjetajiet.

-AQWA ITEMS TA' DHUL

L-akbar dħul ta' flus isir mill-bejgħ ta' prodotti li jitkabbru fil-rms tal-Gvern u li għas-sena 1949-50 huwa mistenni li sejjer ilaħħaq is-somma ta' £28,400 mill-bejgħ ta' l-oġġetti li ser insemmi hawn taħt:

Bejt ta' ħaxix	£3,700
Bejgħ ta' annimali	£17,120
Bejgħ ta' ħalib	1,950
Bejgħ ta' bajd u tjur	5,600
Bejgħ ta' għasel	30

Barra dan ikun hemm il-kummissjoni minn fuq il-bejgħ tal-prodotti li jsir fil-pitkaliji li għas-sena 1949-50 hija mistennija li tilħaq £15,500. Huwa mistenni wkoll li jingħabru £2,600 mill-bejgħ ta' frottijiet u siġar, eċċ., mill-ġonna pubbliċi.

PROGRESS U ĦIDMIET

Meta wieħed jeżamina f'hiex sejrin jintefqu l-flus li ġew ivvutati għal dan id-Dipartiment jara ħidmiet li bla ebda dubju huma fl-interess tal-biedja tal-pajjiż — ħidmiet li wieħed jixtieq ikabbar, b'mod speċjali f'dak li għandu x'jaqsam mat-trobbija tal-baqar, majjali, mgħoż, tiġieġ, fniek.

PRESERVAZZJONI TAL-ĦAMRIJA

Ħidma importanti tad-Dipartiment tal-Biedja hi l-preservazzjoni tal-ħamrija li tingħabar minn postijiet ta' bini ġdid. Il-kontroll ta' din il-ħamrija jitmexxa skond l-Ordinanza ta' l-1935 dwar il-Preservazzjoni tal-Ħamrija (Kap 130) u għall-finijiet tal-liġi, 'Bini' jfisser dar, lok, kamra, razzett, maħżen jew bini ieħor li bihom kwantità ta' trab għammiel ikun imgħotti għal dejjem u mitluf għall-koltivazzjoni u jfisser ukoll triq pubblika jew privata, itħa, wesgħa jew kull biċċa art oħra magħluqa b'ħitan li ma tkunx qiegħda għall-biedja.

Minn meta bdiet taħdem il-liġi sa Ġunju tal-1940, id-Dipartiment ħa passi f'4424 applikazzjoni għall-bini u b'hekk 334,683 jardi kubi ta' ħamrija ġew salvati għan-nazzjon. Mad-dħul ta' l-Italja fil-gwerra, ma baqax isir bini u ma' tul is-snin ta' gwerra li ġew

(jissokta fil-p. 3)

WIRJA U FIERA TAL-BIEDJA

FIL-QASAM TAL-GVERN

— L-GHAMMIERI —

FIT-22 TA' MEJJU—MIT-8 SA NOFS IN-NHAR.

Il-pubbliku jkun jista' jixtri b'irħis prodotti tal-biedja, sriedek, tiġieġ, dundjani, papri, bajd tat-tfaqqis u tal-mejda, majjali tal-fatma, tas-simna u tar-refgħa, fniek kbar nisa u rġiel, kif ukoll qsari bi pjanti ornamentali.

Gendus ta' ġmiel liema bħalu jiġi mtella' Lotterija.

Fil-wirja jkun hemm Dundjani Bojod Amerikani mill-isbaħ u l-baqar u l-gniedes ta' l-aħjar razza, li qegħdin jinġiebu bl-ajru mill-Ingilterra.

Ix-char-a-bancs jaħdmu sa wara l-bieb tal-post u l-Qasam kollu jkun miftuħ għal pubbliku.

L-Onor. Bertram Camilleri, F.R.C.A., M.L.A., Ministru ta' l-Industrja, beħsiebu jkun preżenti.

Fit-22 ta' Mejju — Mit-8 a.m. sa nofs in-nhar.

Meta jofroħ n-Naħal

(Piju Sant)

WASAL l-istaġun meta n-naħal qed jofroħ. Fis-snin li għaddew u l-aktar fl-aħħar sentejn ftit u xejn rajna frieħ tan-naħal. Mhux talli n-naħal ma forohx iżda talli miet 50 fil-mija minnu u dan kien kollu kaġun tan-nuqqas ta' xita.

Din is-sena, niżżuħajr 'l Alla, għamlet xita u n-naħal għandu fejn jirgħa kemm irid, iżda billi din ix-xitwa għamel ħafna maltemp in-naħal ma setax igawdi kemm imissu minn dan il-ġid li l-Bambin għoġbu bagħtilna. Għaldaqstant jekk dawk li jrabbu ma jeħdux interess speċjali, ħafna min-naħal li fadal, imut. Dan l-interess speċjali għandu jkun li min irabbi jagħlef lin-naħal b'għalf fietel u li ma jkunx għalf ħafif, jiġifieri li ma' kull ratal zokkor ma għandux jitħallat iżjed minn ratal u nofs ilma u jekk it-taħlita ta' l-ilma maz-zokkor issir bl-istess piż, ikun aħjar. Min jirnexxilu jagħti lin-naħal għalf tal-għasel ikun għamel tajjeb wisq.

Biex issalva ferħ naħal ma hemmx bżon ta' spejjeż kbar il-għaliex b'nofs ratal zokkor u daqsu ieħor ilma, issalvah. Għalli z-zokkor ma' l-ilma u għalfu fil-bwieqi, laned, jew kikkri, ecc., u jekk jista' jkun għalfu fil-ġarra jew fil-kaxxa.

ŻBALL KBIR

Għandu mnejn li xi dilettant minn dawk li jrabbu n-naħal, jgħidli li huwa għadu naħal furzat u li fih ħafna nies, jiġifieri fih ħafna naħal, u għalhekk ma għandux għalfejn jagħlfu. Dan huwa żball kbir li jwassal f'telf tant kbir li qatt ma tkun stennejtu.

Billi din is-sena, kif għedna, għamlet ħafna xita l-fjuri kien fihom ħafna għasel u pollina. In-naħal, fil-bnazzi, joħroġ jirgħa minn dak li jogħġob lilu u, meta r-reġina tara n-naħal dieħel b'dak il-għasel kollu, tibda tbid kwantità kbira ta' bajd kuljum tant li jekk tkun reġina tajba tasal biex tbid sa 2,000 bajda kuljum.

SALVA L-FRIEH

Issa jiġri li meta r-reġina tkun qiegħda tbid kwantità kbira kull jum u malli jibda jofqos ikun irid ħafna għasel biex jitmantna u jekk in-naħal ma jkunx jista' joħroġ iġib l-għasel jibda jieħu mill-ħażna li jkollu u xhin din tispiċċalu, in-naħal jispiċċa fi żmien qasir. Iżda jekk min irabbi jintebaħ b'dan u jagħlef lin-naħal kif fissirna, allura huwa jirnexxilu jsalva n-naħal li jkollu.

Din is-sena, bil-permess tas-Suprintendent tal-Qasam tal-Gvern, mort indur il-ġarar u l-kaxxi tan-naħal ta' dawk id-dilettanti li irreġistraw in-naħal tagħhom sabiex jiġu issussidjati mill-Gvern. Fost dawn id-dilettanti sibt li wħud minnhom kien ħaqqhom kull foħrija, sewwa għall-post fejn irabbu n-naħal kif ukoll kif iżommuh.

Uħud minn dawn id-dilettanti joqogħdu f'post u jrabbu n-naħal f'postijiet oħra fil-bogħod ħafna mid-dar tagħhom. Dawn it-talin jeħtiġilhom imorru jżuru lin-naħal tagħhom, jaraw x'sar minnu u x'jeħtieġ, il-lum qabel għada.

IL-HXEJJEX LI NIEKLU

L-ART ħanina mogħnija mill-ħidma tal-ħaddiema ta' l-art tatina l-prodotti tagħha sabiex isostnuna. Fost tant prodotti tatina wkoll varjetà tassew kbira ta' ħxejjex li huma essenzjali għas-saħħa tal-bniedem.

Hafna tobba jwissu illi l-ħxejjex isostnu wisq iktar jekk jiġu ikkunsmati nejjin minflok misjurin, fil-waqt li ħafna konsumaturi, jitħassbu mhux ftit dwar liema huma dawk il-ħxejjex li l-istonku tagħna jsajjar malajr u bla tbatija. Issajran fl-istonku jvarja skond il-varjetà tal-ħxejjex li nieklu.

Qal sewwa dak il-bniedem li fisser li kok tajjeb huwa nofs tabib, u għalhekk kok tajjeb jifhem sewwa liema ħxejjex għandu jħallat flimkien u liema ħwawar għandu jżid magħhom sabiex l-ikla tkun tajba biex tiftaħ l-aptit u tissajja[r] tbatija mill-istonku.

Aħna mingħalina li kull meta n[...] l-ħjar u r-ravanell dawn joħolqul[...] skomfort fl-istonku, minħabba li [...] huma ħxejjex tqal, u dejjem ħsibna [...] karrotti u n-nevew jgħaju s-sistema [...] diġestjoni. Minħabba dan ċerti ħx[...] bħalma huma l-kabocci, pastard, pi[...] spinaċi, kurrat u oħrajn, saru akta[r] polari l-għaliex ġew maħsuba li l-i[...] ku jsajjarhom malajr u bla tbatija.

Issa dak li aħna konna naħsbu, ju[...] xi ħaġa ħemm tassew li għandha x[...] sam sewwa bejn il-varjetà ta' daw[...] ħxejjex u l-istonku tal-bniedem.

Mela jaqbel li wieħed ikun jaf k[...] idum l-istonku sabiex isajjar l-ħx[...] l-aktar komuni li nieklu. L-istonku [...] jar l-ispinaċi f'siegħa u nofs; il-pas[...] f'sagħtejn; u l-piżelli f'sagħtejn u [...] Iżda sabiex l-istonku jsajjar ir-rav[...] u n-nevew irid erba' sigħat u sabiex [...] jar il-ħjar li huwa l-itqal ħaxixa, [...] tonku jieħu qrib il-ħames sigħat. Sa[...] l-istonku jsajjar il-kabocci jieħu e[...] sigħat u nofs u l-karrotti jeħtieġu e[...] sigħat u kwart sabiex jiġu msajjra [...] istonku.

Għalhekk, ikun jaqbel ħafna li [...] ikollu l-istonku batut ma jgħab[...] b'dawk il-varjetajiet ta' ħxejjex li j[...] qlu ħafna u li jridu żmien twil sa[...] jissajru. Fl-iskarsizza, wieħed jieko[...] jsib; iżda meta jkun żmien aħjar, [...] ħadd għandu jikkoltiva u jiekol daw[...] ħxejjex li huma l-aħjar għall-istonk[...]

Il-Pjanti fit-taqbida għall-ħajja

(K. Vella Haber)

ID-DINJA ma hijiex ħlief taqbida ma' taqta' xejn ta' elementi k[...] tra elementi oħra aktar qawwija u din it-taqbida kontinwa ta' l-[...] menti tnissel dik li nsejħulha metamorfosi, fi kliem ieħor l-iżvilupp t[...] dinja u kull ma jgħix fiha: l-evoluzzjoni—li minnha jitnissel tibdil k[...]

It-taqbida għall-ħajja taħkem fuq kollox, fuq kull ma huwa materjali. Inqerdu b'hekk speċji u varjetajiet ta' ħxejjex, siġar, annimali u mitt ħaġa oħra. Hafna ħlejjaq oħra, bil-mod il-mod, addattaw ruħhom għall-klima ġdida ta' l-art u nbidlu f'varjetajiet ġodda. Iżda kull tant wieħed jiltaqa' ma' xi ħaġa li jkun irnexxielha żżomm sħiħ kontra t-taqbida għall-ħajja u tasal saż-żmenijiet tagħna fil-varjetà oriġinali tagħha. Il-Pjanti nħakmu wkoll minn din it-taqbida għall-ħajja.

Xi erba' snin ilu ġriet xniegħa li fiċ-Ċina, kienu nstabu xi siġar meqjusin bħala tar-razza l-lum magħrufa bħala siġar fossili u għalkemm ħadd ma issogra jemmen din ix-xniegħa li xi siġar irnexxielhom iżommu l-oriġinalità tagħhom fl-evoluzzjoni u t-taqbida għall-ħajja, wara tfittix u spedizzjonijiet instab li dik ix-xniegħa kienet fatt komplut u din is-siġra ġiet imsejħa *Metasequoia.* Din is-siġra ġejja miż-żmien kretaċju li jfisser li din is-siġra rebħet it-taqbida għall-ħajja u għadha ġejja minn miljuni u miljuni ta' snin.

Din il-kixfa tal-għaġeb għamilha s-Sur T. Wang, fl-1945 u sena wara ġiet ippruvat li din is-siġra kienet magħrufa biss billi sabuha msemmija fir-rekord paleobotanika. Saru xi tliet spediz[...] jiet fil-post imsemmi fiċ-Ċina li huwa provinċja ta' Hupeh fil-wied li jis[...] Shin-sa-pa, fejn instabu ma' l-elf si[...] tal-Metasequoia mnisslin miż-żmien semmi, minn żmien żemżem.

Billi din l-ispedizzjoni kienet sa[...] spejjeż ta' l-Arnold Arboretum, [...] mibgħutin żrieragħ ta' dawn is-siġar [...] Istitut imsemmi u ġie magħruf li da[...] iż-żrieragħ malajr nebbtu u ġew ik[...] tivati.

L-Arnold Arboretum qassam pakk[...] żgħar minn din iż-żerriegħa f'div[...] bliet fl-Ingilterra u għalhekk fil-ġejji[...] għad ikun hawn għadd sabiħ minn da[...] is-siġar li jogħlew sa 115-il pied u ja[...] mlu zokk b'dijametru ta' seba piedi[...] nofs. Din is-siġra tal-*Metasequoia* ta[...] mel frieghi kollha weraq li jagħmlu ħ[...] na dell, iżda għad irid igħaddi ż-żm[...] sakemm dawn is-siġar jitferrxu f'ħa[...] bnadi.

Din is-siġra għalhekk hija ħolqa ħa[...] bejn iż-żmenijiet tagħna u bejn żmeni[...] oħra tassew imbiegħda li bejnieth[...] għadda baħar sħiħ ta' snin: siġra li rn[...] xielha tirbaħ it-taqbida għall-ħajja twassal in-nisel tagħha sas-seklu għox[r...]

Il-Hidma tad-Dipartiment tal-Biedja

(jissokta mill-p. 1)

wara, id-Dipartiment tal-Biedja kellu, b'għafsa ta' qalb, jara l-ħamrija (i)ntradam jew tiġi wżata għal skopijiet li ma humiex tal-biedja minħabba l-eżiġenzi mgħaġġlin u ħorox tal-gwerra meta saret ħaġa meħtieġa għall-Militar li jwarrbu l-liġi billi l-ħeffa fil-bini li kellhom bżonn kienet ħaġa essenzjali għat-tmexxija tal-gwerra.

Sa mis-sena 1943, id-Dipartiment reġa' qajjem il-kwistjoni sabiex il-Militar jerġa' jibda jimxi skond dak li hemm maħsub f'din l-Ordinanza, iżda, f'dak iż-żmien, il-qagħda kienet għadha ma ġietx flokha. B'danakollu, l-insistenza f'din il-ħaġa kellha r-riżultat li d-Dipartimenti tad-Difiża li kellhom x'jaqsmu maxxogħol tal-bini, jibdew jikkooperaw mill-aktar li jistgħu ma' l-ewwel opportunità biex it-trab għammiel jiġi mwarrab malli jkun sejjer jiġi mtella' xi bini.

Bis-saħħa ta' din il-liġi l-ammont ta' ħamrija li ġiet salvata ma' tul l-aħħar ħames snin kien ta' 189,261 jardi kubi.

Din il-ħamrija qiegħda tiġi wżata (a) sabiex isiru ġonna wara d-djar, (b) sabiex isir raba' ġdid wara l-postijiet tal-bini, (ċ) biex isiru ġonna għas-siġar tal-frott, u, (d) biex isir raba' ġdid fuq artijiet ta' blat.

FERGĦA TAL-PATOLOĠIJA

Il-ħidma ta' din is-sezzjoni tikkonsisti fil-kontroll u t-tħaris tal-pjanti u ta' l-uċuħ mill-mard u l-insetti. Huwa ikkalkulat li mhux anqas minn wieħed minn kull tmienja tal-prodotti tal-biedja li jikbru fil-gżejjer tagħna, jintilfu ħtija tal-ħsara li ssirilhom mill-insetti u l-mard.

PROĊEDURA

It-tħaris mill-mard isir bi spezzjonijiet tal-prodotti li jiġu minn barra; diżinfettar tal-ħamrija u fumigazzjoni taż-żrieragħ.

Il-kontroll jikkonsisti f'pariri tekniċi; spezzjonijiet tal-għelieqi; spezzjonijiet tal-prodotti għas-safar; kura ta' l-uċuħ, u studju sperimentali.

L-ispezzjonijiet tal-prodotti li jiġu minn barra jsiru bil-ħsieb li ma jitħallewx jidħlu f'dawn il-gżejjer mard u insetti li jagħmlu ħsara lill-uċuħ u l-pjanti. Minn Ottubru 1947 sa Settembru 1948, ġew eżaminati 363 partita ta' prodotti tal-biedja li waslu minn barra li kienu jikkonsistu fi 58,148 kol ta' prodotti differenti.

L-ispezzjonijiet li saru fil-ġonna privati minn Ottubru 1947 sa Settembru 1948, laħqu n-numru ta' 6,256 siġra tal-frott fil-waqt illi ma' tul l-istess żmien, ġew ukoll spezzjonati 15,500 siġra tal-frott f'ġonna tal-Gvern.

Ma' tul l-istess żmien ġew ukoll spezzjonati l-prodotti li ġew esportati u li dawn laħqu 105 spezzjon.

Bejn Ottubru 1947 sa Settembru 1948 saru 3,186 ġurnata xogħol filbexx, għbir eċċ., fuq 185,400 siġra tal-frott inklużi dwieli u 1,230 tomna uċuħ tar-raba'.

ĠONNA PUBBLIĊI

Fin-nefqa tad-Dipartiment hemm inklużi £29,017 li fis-sewwa ma humiex ta' interess għall-biedja, iżda għall-ġid tan-nazzjon kollu biex ilpoplu jkollu postijiet ta' rikreazzjoni. Il-25 ġnien pubbliku u mxietel fuq il-medda ta' madwar 460 tomna art tiħtieġ ħidma u kura kontinwa sabiex dawn l-imkejjen ta' rikreazzjoni jinżammu fi stat ta' indafa u ġmiel bħal ma kienu miżmuma qabel il-gwerra.

B'danakollu wieħed jifhem li għalkemm dawn il-flus qegħdin iħaxxnu l-ispiża tad-Dipartiment tal-Biedja, l-għan ewlieni tagħhom mhux ħlief il-pjaċir u l-kumdità tal-poplu.

TLIET SCHEMES IMPORTANTI

Sabiex titwettaq il-politika tal-biedja li dan il-Gvern qiegħed imexxi b'ħiltu kollha, ġie propost biex tliet schemes jiġu finanzjati mill-Colonial Development and Welfare Fund. Dawn huma l-"Livestock Market Scheme" li għalih jinħtieġu £10,000; li scheme sabiex jimtlew bis-siġar l-artijiet mogħxa, li għalih hu maħsub li jridu jintefqu £20,000 ma' tul is-sentejn li ġejjin; u li scheme l-ieħor dwar it-twaqqif ta' 'modern winery' f'Malta u Għawdex, u li għalih jinħtieġu mat-£12,000 biex jintefqu wkoll ma' tul is-sentejn li ġejjin.

Dawn it-tliet proġetti, bla dubju ta' xejn, għandhom jagħtu riżultati permanenti ta' ġid għall-biedja ta' pajjiżna u huma ibbażati fuq politika ta' biedja li tħares fit-tul u li hija ta' ħtieġa li wieħed jeffettwaha fl-interess in ġenerali tal-komunità. Dawn il-proġetti huma konsegwenza loġika ta' progress fil-biedja ta' kull pajjiż ċivilizzat — progress li għandu jiġi mwettaq ukoll hawn Malta flimkien mal-progress fl-edukazzjoni u fis-soluzzjoni tal-problema ta' l-ilma għat-tisqija.

GĦAN FUNDAMENTALI

L-għan fundamentali tad-Dipartiment tal-Biedja huwa l-produzzjoni u l-kummerċ tal-prodotti fl-interess kemm tal-produttur, li huwa l-bidwi, kif ukoll tal-konsumatur. Għaldaqstant id-Dipartiment tal-Biedja huwa dmir tiegħu li jagħmel ħiltu kollha biex jgħin lill-bidwi sabiex ikabbar prodotti aħjar, aktar b'saħħithom u fuq kollox aktar abbondanti. Id-Dipartiment juża wkoll il-ħila tiegħu kollha sabiex jgħin lil min irabbi t-tjur u bhejjem biex jitħares, jikkontrolla u fejn jista' jkun jeqred il-mard ta' l-annimali. Dan jista' jsir billi d-Dipartiment jinsab dejjem lest biex idaħħal fil-biedja tagħna t-tagħlim xjentifiku modern u permezz ta' esperimenti, pariri u propaganda, il-bidwi jitgħallem japprofitta ruħu minn din il-ħidma fl-interess tiegħu u tal-konsumaturi. Huwa diffiċli ħafna li wieħed jagħmel stima ta' flus għall-ġid li tista' tgawdi l-komunità b'infieq li jsir biex tiġi megħjuna l-aqwa industrja ta' pajjiżna.

ESPORTAZZJONI TAL-PATATA

Ngħarrfu lil dawk kollha li huma interessati fl-esportazzjoni tal-patata illi l-Awtoritajiet Ingliżi għoġobhom itawlulna ż-żmien ta' l-importazzjoni tal-patata fl-Ingilterra sal-24 ta' Mejju. Din l-estensjoni għandha tgħin ħafna sabiex l-esportaturi lokali jkollhom iċ-ċans li jsiefru l-kwantità ta' patata li għaliha l-Gvern beħsiebu johroġ il-permessi meħtieġa.

QXUR TAL-BANANA

Qatt la tagħlef qxur tal-banana lit-tjur. L-ewwelnett 'dan ma fih ebda sustanza għat-tjur u aktarx ukoll li jagħmlilhom il-ħsara.

TAGHRIF U TAGHLIM

IL-KOBOR TAL-GALLINAR

F'gallinar ta' 6 piedi tul u 4 wisgħa tista' titlaq fih sitt tiġiġiet. Il-passiġġieri għandhom ikunu tul il-gallinar kollu u jeħtieġ li tqiegħed żewġ kaxxi li jbidu fihom. Bħala friex tista' tagħtihom tiben u ħxielef oħra mħalltin mas-serratura.

SPINAĊI GHAT-TJUR

Mary Price li hija esperta mill-kbar fit-trobbija tad-dundjani fettlilha tipprova l-ispinaċi bħala għalf u sabet illi d-dundjani jħobbuh wisq u minħabba l-ħadid li fiha din il-pjanta, it-tjur jikbru f'saħħithom u jipproduċu ħafna.

BAJD MIFQUGH

Oqgħod attent u ara ssibx xi bajd mifqugħ jew imkisser minħabba li jkollu l-qoxra ratba. Jekk ikun hemm tiġieġa waħda jew tnejn biss li jbidu bajd b'qoxra ratba, aktarx li huma jkunu wirtu d-difett, iżda jekk ħafna mit-tiġieġ ikunu difettużi, ikun ifisser li hemm xi ħaġa nieqsa fil-għalf. Agħtihom għakierex u bebbux, xaħx u ftit żejt tal-ħuta mal-għalf, imfarrkin tajjeb.

KEMM JGHAMMAR SERDUK?

Jekk ir-razza tkun ħafifa, jiġifieri tiġieġ żgħar, tista' titlaq sa 15-il tiġieġa ma' serduk tajjeb, iżda jekk it-tiġieġ ikunu ta' razza kbira, bħal Homor ta' Rhode Island, jaqbel li ma titlaqx iżjed minn 10 tiġiġiet ma' serduk wieħed.

BAJD TAL-PAPRI TAHT IL-QROQQA

Meta l-bajd tal-papri jiġi mfaqqas taħt il-qroqqa, huwa jsoff l-ilma l-aktar meta jkun f'kaxxa ta' l-injam imqiegħda direttament ma' l-art. Bajd tal-papri li jkun taħt il-qroqqa għandu jitbexxex bl-ilma fietel kull jumejn u meta jfaqqas, il-qroqqa ma għandhiex titneħħa minn fuq it-tqegħida sakemm ifaqqas il-bajd kollu. Sabiex tirnexxi la tqiegħedx bajd tal-papri li jkollu iżjed minn 10 ġranet. Sakemm tiġbor it-tqegħida, żomm il-bajd mimdud u mhux wieqaf u qis li ma jkunx qiegħed merfugħ f'xi post sħun, u kull jum qis li ddawwar il-qagħda ta' kull bajda.

OTEG

Kulħadd jiftakar in-nuqqas kbir ta' bajd li kellna x-xitwa li għaddiet. B'dan il-metodu ġdid kulħadd jista' jerfa' għal żmien l-iskarsizza kull bajda żejda li jkollu billi jippreservaha bl-OTEG, metodu nadif, sempliċi u ekonomiku li bih il-bajd iżomm frisk għal iktar minn 11-il xahar. Bott ta' 4s. tippreserva bih 300 bajda. Jinxtara mingħand M.C. BORG CARDONA.

IL-WIRJA TA' TJUR U FNIEK

FIS-7 u t-8 ta' Mejju, sejra ssir fil-Ġonna Pubbliċi ta' Sant'Anton, il-Wirja kbira ta' kull sena ta' Tjur u Fniek. Din is-sena, il-pubbliku sejjer ikollu ċ-ċans illi jara razez ta' kull xorta ta' annimali li ġew importati minn barr minn Malta matul dawn l-aħħar 12-il xahar. Barra minn dan ser ikun hemm ukoll wirja tal-Klieb li tkun miftuħa biss nhar is-Sibt, 7 ta' Mejju, mill-4 sas-7 p.m.

Il-Wirja tiġi miftuħa s-Sibt, 7 ta' Mejju, fis-2.30 p.m. u tibqa' miftuħa sa nofs il-lejl. Nhar il-Ħadd, 8 ta' Mejju, il-Wirja tkun miftuħa mit-8.30 a.m. sad-9 p.m.

Il-Premijiet jiġu mqassma mill-Eċċellenza Tiegħu l-Gvernatur u Lady Douglas, il-Ħadd, fl-4.30 p.m.

Fost il-premijiet hemm "Aggregate Cup" għall-Wirja kollha li ġiet ippreżentata mill-Eċċellenza Tiegħu l-Gvernatur, fil-waqt li l-Lokotenent Gvernatur għoġbu jippreżenta tazza għal dak li jiġi preċiż wara r-rebbieħ tat-Tazza tal-Gvernatur.

Hemm ukoll tazza ippreżentata mill-Onorevoli Bertram Camilleri, F.R.C.A., Ministru ta' l-Industrija.

L-M.S.P.C.A. ippreżentat "Aggregate Cup" għat-Taqsima tal-Fniek u hemm ukoll tazza ippreżentata mill-Onorevoli s-Sur J. Schembri, M.L.A., għat-Taqsima tat-Tiġieġ. Għal min jiġi preċiż wara dak li jirbaħ it-tazza tal-M.S.P.C.A. hemm tazza ippreżentata mis-Sur R. Biasini, Direttur tal-Biedja, fil-waqt li għal min jiġi preċiż wara dak li jirbaħ it-taxxa tas-Sur Schembri, hemm tazza ippreżentata min-Nobbli Victor Chapelle. Hemm ukoll tazza ippreżentata mis-Sur Borg Cardona għal min jieħu l-akbar għadd ta' l-Ewwel Premjijiet fit-Taqsima tat-Tjur u Fniek.

Fuq kollox hemm ukoll tazza ippreżentata mit-"Times of Malta" u "Il-Berqa" għall-aħjar esibit fil-Wirja kollha.

Sa mis-sena 1935, il-Wirja tat-Tjur u Fniek kienet dejjem waħda mill-isbaħ mhux biss bħala oġġett ta' rikreazzjoni mill-aqwa iżda wkoll bħala Wirja ta' interess u tagħlim. Din is-sena l-Wirja sejra tkun mill-aqwa li qatt saret u organizzata mill-aħjar. Inħeġġu mhux biss liddilettanti tat-Tjur u Fniek kif ukoll liddilettanti tal-Klieb sabiex imorru jaraw din il-Wirja, iżda nħossu wkoll li għandna nħeġġu lill-pubbliku kollu sabiex ma jonqosx li jmur Sant'Anton fis-7 u t-8 ta' Mejju sabiex igħaddi hemm dawk is-sigħat li jidhirlu, f'divertiment xieraq u interessanti tassew.

Għal dawk li huma baned ser ikun hemm programm mill-isbaħ: Is-Sibt, mit-3 p.m. sas-7 p.m. iddoqq il-Banda tal-Pulizija, u mit-8 p.m. sa nofs il-lejl, iddoqq il-King's Own Band. Il-Ħadd, iddoqq il-Banda Sant'Helena ta' B'kara. Dħul xelin biss.

TWEGIB GHALL-MISTOQSIJIET

Lil Pawlu Pisani, mill-Ħamrun:
tiġieġ li qegħdin jogħtru u jzappu j
ġilhom ftit żejt tal-ħuta mat-tagħs
jew inkella pilloli taż-żejt tal-ħuta n
dumin apposta għat-tjur.

It-tiġieġ li semmejt li qegħdin im
sobtu, għandhom il-marda msejħa N
castle Disease, jew kif ingħidulha aħ
il-Pesta tat-tiġieġ. Din hija marda s
ħafna. Jekk trid li tlaqqam lil dawk
tjur li għadhom f'saħħithom, ikkomun
mat-Tabib tal-Biċċerija.

Lil Karmnu Grech, minn Ħaż-Żabb
Il-fniek tiegħek huma morda bil-muż
Din il-marda titfejjaq bid-duwa li jis
ha Benzyl Benzoid. L-ewwel aħsel se
bil-misħun u s-sapun carbolic, il-parti
infettati, u wara ixxuttahom tajjeb.
aħħarnett idlikhom bid-duwa li semm
nilek, u l-fniek ifiqu fi żmien qasir ħaf

Lil Evarist Perez, mill-Ħamrun: I
xtaqt taf jekk il-ġilda tal-majjal hix t
ba għall-ikel. Il-ġilda tal-majjal hija t
ba għall-ikel jekk tiġi msajra mal-ka
lata jew jekk tinqela u titħalla ssir b
qrieqeċ.

Lil William Bellizzi, minn B'kar
Nixtieqq ngħarrfuk illi daż-żmien id-
partiment tal-Biedja mhux qed ibie
fniek bis-sistema ta' qabel. Jekk inti t
tieq tixtri xi fniek, jaqbillek tasal w
la sal-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri,
Marsa, fit-22 ta' Mejju li ġej, meta s
ikun hemm fiera kbira fil-għodu u mne
tkun tista' tixtri mhux biss fniek, imm
wkoll varjetà kbira ta' prodotti u tj
ilkoll taħt il-prezzijiet normali tas-suq

Lil Ġanni Vassallo, minn San Ġiljan
It-tiġieġ tiegħek huma morda bil-ġid
Iżda din il-marda tista' tiġi mfejqa b
tbatija. Qabel xejn aqbad biċċa tajjara
waħħalha ma' xi lista rqiqa, daħħal
f'ħalq it-tajra u naddaf biha ħalq it-
ġieġa. Wara li tkun naddaftha, agħm
taħlita qawwija tal-permanganat u għa
das fiha ras it-tiġieġa tliet darbiet k
jum sakemm it-tajra tfieq għal kollo
Jekk it-tajra għandha l-ġidri fil-għalla
fuq wiċċha, tista' wkoll tfejjaqhulha bi
tidlek il-feriti b'tintura ħafifa tal-jodj
Iddiżinfetta l-post kollu.

Lil Alfonse Caruana, minn Bormla:
tiġieġa tiegħek li qiegħda tbid bajd
jkun fih tikek suwed u l-abjad tal-bajd
jkun ħamrani, tagħmel hekk minħabb
diżordni fl-ovarju. L-aktar ħaġa ta' pr
fitt li tista' tagħmel hija li toqtol it-tiġi
ġa u ssajjarha l-għaliex ma jaqbillek
trabbiha.

Lil Manwel Farrugia, minn Ħal Tarxien: L-għasfur li għandek inti, li k
għodt qed jagħma, qis li ma tgħalfu
qanneb u qattarlu 2% arġirol f'għajnej

Lil Ġ. Degabriele, minn Raħal Ġdid
Il-fenka tiegħek li għandha l-marda mse
ħa "Vent Disease", jeħtieġ li teħodh
sal-Qasam tal-Gvern, l-Għammieri, i
Marsa, fejn iniggżuhielek u tfieq fi żmie
ġimgħa.

Lil *P. M. Agius*, minn San Ġiljan: I
Dipartiment ma għadux jislef aktar i
kubaturi.